

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2019. gada 5. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula (ES) Nr. 1215/2012 – Jurisdikcija un nolēmumu atzīšana un izpilde civillietās un komercietās – 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Īpašā jurisdikcija lietās, kas attiecas uz līgumiem – Jēdziens “lieta, kas attiecas uz līgumiem” – Prasība nomaksāt ikgadējās iemaksas, kas advokātam jāmaksā advokātu kolēģijai

Lietā C-421/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *tribunal de première instance de Namur* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2018. gada 21. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 27. jūnijā, tiesvedībā

Ordre des avocats du barreau de Dinant

pret

JN,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Tiesas priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente) un tiesnesis L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerālvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Varrone, avvocato dello Stato*,
- Lietuvas valdības vārdā – *R. Krasuckaitė* un *G. Taluntytė*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Heller* un *M. Wilderspin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2019. gada 29. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *ordre des avocats du barreau de Dinant* [Dinānas Advokātu kolēģiju] (Beļģija) un JN par to, ka nupat minētais šai kolēģijai nav nomaksājis ikgadējās arodiemaksas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Regulas Nr. 1215/2012 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Šo regulu piemēro civillietās un komercietās neatkarīgi no tiesas būtības. Tā neattiecas jo īpaši uz nodokļu, muitas vai administratīvajām lietām vai uz valsts atbildību par darbību un bezdarbību, īstenojot valsts varu (*acta iure imperii*).”

- 4 Šīs regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

- 5 Minētās regulas 7. pantā ir paredzēts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī:

- 1) a) lietās, kas attiecas uz līgumiem, – attiecīgās saistības izpildes vietas tiesās;

[..].”

Beļģijas tiesības

- 6 [Beļģijas] Tiesu kodeksa 428. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Advokāta amata nosaukumu izmantot un ar šo profesiju nodarboties nedrīkst persona, kas nav Beļģijas vai kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis ar tiesību zinātņu doktora vai licenciāta diplomu, kas nav nodevusi 429. pantā minēto zvērestu un nav reģistrēta kolēģijas reģistrā vai stažieru sarakstā.”

- 7 Šā tiesu kodeksa 443. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Kolēģijas padome var noteikt reģistrētajiem advokātiem, advokātiem, kuri praktizē ar kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts amata nosaukumu, advokātiem stažieriem un goda advokātiem pienākumu maksāt tās noteiktās iemaksas.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 8 JN tika uzņemts Dinānas Advokātu kolēģijā un tika iekļauts šīs kolēģijas reģistrā.

- 9 JN deklarējis, ka 90. gados viņa dzīvesvieta bija Francijā, joprojām gan paliekot reģistrētam Dinānas Advokātu kolēģijā, kurai viņš maksāja ikgadējās iemaksas līdz 2012. gadam.
- 10 Ar 2015. gada 29. maija vēstuli Dinānas Advokātu kolēģijas priekšsēdētājs lūdza JN nomaksāt iemaksas par 2013.–2015. gadu, piedāvājot viņam samazināt šo iemaksu apmēru līdz apdrošināšanas iemaksām, ko ir maksājusi šī kolēģija, kā arī veikt samaksu pa daļām. No šīs vēstules izriet, ka reģistrācija minētajā kolēģijā “sniedz ievērojamas priekšrocības apdrošināšanas jomā” un ka iemaksas, kas jāmaksā šai kolēģijai, “patiesībā lielākoties veido apdrošināšanas iemaksas”.
- 11 Nesaņēmusi atbildi uz minēto vēstuli un samaksu, kas bija jāveic JN, Dinānas Advokātu kolēģija 2015. gada 11. decembrī un 2016. gada 21. decembrī nosūtīja JN atgādinājuma vēstules.
- 12 Tā kā netika saņemtas atbildes arī uz šīm atgādinājuma vēstulēm, Dinānas Advokātu kolēģijas padome nolēma noligt citas kolēģijas advokātu, lai atgūtu attiecīgās ikgadējās iemaksas.
- 13 Ar 2017. gada 23. janvāra brīdinājuma vēstuli šis advokāts pieprasīja JN veikt šīs iemaksas.
- 14 Atbildot uz šo vēstuli, JN Dinānas Advokātu kolēģijai adresētajā vēstulē norādīja, ka, ņemot vērā viņa sarežģīto finansiālo situāciju, viņš nevar maksāt vairāk par 100 EUR mēnesī, lai nomaksātu minētās iemaksas.
- 15 Tomēr, tā kā JN neveica nevienu maksājumu, Dinānas Advokātu kolēģija ar 2017. gada 17. maija pavēsti aicināja viņu ierasties iesniedzējtiesā, proti, *tribunal de première instance de Namur* [Namīras pirmās instances tiesā] (Beļģija), kurai tā lūdza piespriest viņam samaksāt 7277,70 EUR, kam pieskaitīti nokavējuma procenti, kā arī tiesāšanās izdevumi un izmaksas.
- 16 Ar 2017. gada 16. maija vēstuli, kas adresēta Dinānas Advokātu kolēģijas priekšsēdētājam, JN lūdza izslēgt viņu no šīs kolēģijas reģistra un sniegt iespēju veikt samaksu pa daļām 24 mēnešu laikā.
- 17 Iesniedzējtiesā JN apstrīdēja šīs tiesas jurisdikciju, pamatojoties uz Padomes Regulu (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) un Regulu Nr. 1215/2012.
- 18 Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka, JN ieskatā, reģistrācijai Dinānas Advokātu kolēģijas reģistrā nolūkā strādāt advokāta profesijā nepiemīt līgumisks raksturs, jo tā neesot līguma noslēgšana, kas būtu balstīta uz brīvu gribu un izvēli, bet gan administratīvas formalitātes un likumiska pienākuma izpilde.
- 19 Šī pati tiesa norāda arī, ka Dinānas Advokātu kolēģija turpretim uzskata, ka, paliekot reģistrētam šajā kolēģijā, JN ir apņēmis Advokātu kolēģijai maksāt tās noteiktās ikgadējās iemaksas un tādējādi šī apņemšanās ir pielīdzināma lietām, kas attiecas uz līgumiem, Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 20 Šādos apstākļos *tribunal de première instance de Namur* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai advokātu kolēģijas prasība piespriest kādam tās biedram samaksāt tai pienākošās ikgadējās arodiemaksas ir uzskatāma par prasību “lietās, kas attiecas uz līgumiem” [Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta] izpratnē?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 21 Iesniedzējtiesa prejudiciālajā jautājumā būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, ar ko advokātu kolēģija cenšas panākt, lai kādam tās biedram tiktu piespriests samaksāt ikgadējās arodiemmaksas, kuras viņš tai ir parādā un kuru mērķis galvenokārt ir finansēt apdrošināšanas pakalpojumus, ir prasība “lietā, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē.
- 22 Ievadā jānorāda, ka, lai gan daži strīdi starp valsts iestādi un privāttiesību subjektu var ietilpt Regulas Nr. 1215/2012 piemērošanas jomā, tas tā nav gadījumā, ja valsts iestāde rīkojas, īstenojot valsts varu (spriedumi, 2013. gada 11. aprīlis, *Sapir* u.c., C-645/11, EU:C:2013:228, 33. punkts, un 2018. gada 15. novembris, *Kuhn*, C-308/17, EU:C:2018:911, 34. punkts). Proti, ja viena no strīda pusēm īsteno valsts varas prerogatīvas, izmantojot plašas pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normām, kas piemērojamas attiecībām starp privātpersonām, tad tas izslēdz šādu strīdu no “civilietu un komercietu” kategorijas šīs regulas 1. panta 1. punkta izpratnē (spriedums, 2019. gada 28. februāris, *Gradbeništvo Korana*, C-579/17, EU:C:2019:162, 49. punkts).
- 23 Līdz ar to strīds par advokāta pienākumu nomaksāt ikgadējās arodiemmaksas, ko viņš ir parādā advokātu kolēģijai, kurā viņš reģistrēts, minētās regulas piemērošanas jomā ietilpst tikai ar nosacījumu, ka, lūdzot šim advokātam izpildīt minēto pienākumu, šī kolēģija neīsteno valsts varas pilnvaras atbilstoši piemērojamām valsts tiesībām, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 24 Gadījumā, ja tas tā būtu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Regulas Nr. 1215/2012 4. pantā paredzētā jurisdikcija, proti, tās dalībvalsts tiesu jurisdikcija, kuras teritorijā atrodas atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, ir vispārējā norma. Tikai atkāpjoties no šīs vispārējās normas, šajā regulā paredzētas īpašās jurisdikcijas un izņēmuma jurisdikcijas normas, kas piemērojamas izsmeloši uzskaitītajos gadījumos, kuros atbildētājs atkarībā no situācijas jāiesūdz vai var tikt iesūdzēts citas dalībvalsts tiesā (spriedums, 2019. gada 8. maijs, *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 25 Saistībā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto īpašās jurisdikcijas noteikumu ir arī jāatgādina, ka līguma noslēgšana nav šīs tiesību normas piemērošanas kritērijs (spriedums, 2019. gada 8. maijs, *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Tomēr, lai piemērotu šo normu, ir jākonstatē saistība, jo jurisdikcija saskaņā ar šo normu tiek noteikta, ņemot vērā vietu, kur ir izpildīta vai būtu bijusi jāizpilda prasības pamatā esošā saistība. Tādējādi šā noteikuma piemērošana nozīmē, ka ir konstatēta saistība, ko viena persona ir brīvprātīgi uzņēmusies attiecībā pret otru un uz ko ir balstīta attiecīgā prasība (spriedums, 2019. gada 8. maijs, *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 24. un 25. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 27 Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto informāciju atbilstoši Beļģijas Tiesu kodeksa 428. panta pirmajai daļai reģistrēšanās kolēģijas reģistrā ir prasība, kas ir jāizpilda ikvienai personai, kura vēlas izmantot advokāta nosaukumu un praktizēt šajā profesijā.
- 28 Turklāt atbilstoši Beļģijas Tiesu kodeksa 443. panta pirmajai daļai kolēģijas padome tajā reģistrētiem advokātiem var likt maksāt tās noteiktās iemaksas, un tādēļ, ja šī iestāde nolemj izmantot šīs likumiskās tiesības, attiecīgajām personām šo iemaksu veikšanai ir obligāts raksturs.
- 29 Šāda situācija ir jānošķir no tās, kas tika aplūkota lietā, kurā pasludināts 2019. gada 8. maijs spriedums *Kerr* (C-25/18, EU:C:2019:376), kurā attiecībā uz kopīpašnieku pienākumu saistībā ar kopīpašumu maksāt gada finanšu iemaksas kopīpašuma budžetā dzīvokļu nekustamā īpašuma koplietošanas daļu uzturēšanai Tiesa nosprieda, ka, lai gan dalība kopīpašumā ir paredzēta tiesību aktos, tomēr attiecīgā nekustamā īpašuma koplietošanas daļu pārvaldības konkrētus aspektus attiecīgajā gadījumā reglamentē ar līgumu un pievienošanās kopīpašumam notiek, brīvprātīgi iegādājoties dzīvokli kopā ar šim

kopīpašuma koplietošanas daļām, no kā izriet, ka šāds pienākums ir uzskatāms par juridisku saistību, kuru persona ir brīvi uzņēmusies (spriedums, 2019. gada 8. maijs, *Kerr*, C-25/18, EU:C:2019:376, 27. punkts).

- 30 Protams, tāpat kā minētajā lietā, ir jākonstatē, ka valsts likumdevējs ir piešķīris iestādei, proti, Advokātu kolēģijai, pilnvaras, ievērojot šīs iestādes iekšējās procedūras, noteikt konkrētas iemaksas personām, kuras tajā iestājušās, šajā gadījumā – kolēģijas reģistrā iekļautajiem advokātiem.
- 31 Tomēr no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iekļaušana kolēģijas reģistrā ir tiesību aktos paredzēts pienākums, kam ir pakārtota praktizēšana advokāta profesijā, un ka personām, kuras vēlas strādāt šajā profesijā, obligāti ir jāpievienojas kādai advokātu kolēģijai un jāpakļaujas šīs kolēģijas pieņemtajiem lēmumiem, tostarp attiecībā uz iemaksu veikšanu.
- 32 Šajos apstākļos Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, kuru ceļot advokātu kolēģija cenšas panākt, lai kādam tās biedram tiktu piespriests samaksāt ikgadējās arodiemaksas, ko tā viņam liek maksāt, principā nav prāva “lietā, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē.
- 33 Tomēr nevar izslēgt, ka papildus tiesību aktos noteiktajām attiecībām advokātu kolēģija ar saviem biedriem veido arī līgumiska rakstura attiecības. Tādējādi, ciktāl šīs iemaksas ir atlīdzība par pakalpojumiem, kuriem viņš ir brīvprātīgi piekritis, tostarp apdrošināšanai, ko minētā kolēģija ir sarunājusi ar trešo personu, lai iegūtu izdevīgākus nosacījumus minētās kolēģijas biedriem advokātiem, pienākumam nomaksāt minētās iemaksas ir līgumisks raksturs un tārad prasība, kas celta, lai panāktu šī pienākuma izpildi, ietilpst Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas jomā. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tā tas ir pamatlietā.
- 34 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi:
- Regulas Nr. 1215/2012 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka strīds par advokāta pienākumu nomaksāt ikgadējās arodiemaksas, ko šis advokāts ir parādā advokātu kolēģijai, kurā viņš reģistrēts, minētās regulas piemērošanas jomā ietilpst tikai ar nosacījumu, ka, lūdzot šim advokātam izpildīt minēto saistību, šī kolēģija neīsteno valsts varas pilnvaras atbilstoši piemērojāmām valsts tiesībām, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai;
 - minētās regulas 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, ko ceļot advokātu kolēģija cenšas panākt, lai kādam tās biedram tiktu piespriests samaksāt ikgadējās arodiemaksas, kuras viņš tai ir parādā un kuru mērķis galvenokārt ir finansēt pakalpojumus, tādus kā apdrošināšanas pakalpojumi, ir jāuzskata par prasību “lietā, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē, ja vien šīs iemaksas ir atlīdzība par pakalpojumiem, ko šī kolēģija sniegusi saviem biedriem un kam attiecīgais biedrs ir brīvprātīgi piekritis, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka strīds par advokāta pienākumu nomaksāt ikgadējās arodiemaksas, ko šis advokāts ir parādā advokātu kolēģijai, kurā viņš reģistrēts, minētās regulas piemērošanas jomā

ietilpst tikai ar nosacījumu, ka, lūdzot šim advokātam izpildīt minēto saistību, šī kolēģija neīsteno valsts varas pilnvaras atbilstoši piemērojamām valsts tiesībām, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, ko ceļot advokātu kolēģija cenšas panākt, lai kādam tās biedram tiktu piespriests samaksāt ikgadējās arodiemaksas, kuras viņš tai ir parādā un kuru mērķis galvenokārt ir finansēt pakalpojumus, tādus kā apdrošināšanas pakalpojumi, ir jāuzskata par prasību “lietā, kas attiecas uz līgumiem” šīs tiesību normas izpratnē, ja vien šīs iemaksas ir atlīdzība par pakalpojumiem, ko šī kolēģija sniegusi saviem biedriem un kam attiecīgais biedrs ir brīvprātīgi piekritis, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

[Paraksti]